

ZAGADKI

ZAGADKI LINGWISTYCZNE

KOGNITYWISTYKA UAM (III, IV, V)

JERZY POGONOWSKI

Zakład Logiki i Kognitywistyki UAM
www.kognitywistyka.amu.edu.pl
www.logic.amu.edu.pl/index.php/Dydaktyka
pogon@amu.edu.pl

Podane niżej zagadki podpadają wszystkie pod ten sam schemat. Dane są wyrażenia języka obcego (w domyśle – nieznanego czytelnikowi) oraz ich tłumaczenia na język polski, przy czym nie wiadomo, które wyrażenia obce odpowiadają którym wyrażeniom polskim. Zadania polegają na rozstrzygnięciu tej kwestii oraz utworzeniu pewnych nowych wyrażen w języku obcym, przy uwzględnieniu odgadniętego tłumaczenia. Zasada jest wszędzie taka sama – regularnościom w budowie wyrażen nieznanego języka odpowiadać mają regularności semantyczne języka znanego czytelnikowi (tutaj: języka polskiego). Tak więc, podobieństwa i różnice w budowie wyrażen nieznanego języka korespondują z, odpowiednio, podobieństwami i różnicami w znaczeniach wyrażen języka znanego. Chodzi przy tym zarówno o znaczenia leksykalne, jak i znaczenia gramatyczne.

Wszystkie zadania zaczerpnięto z tomu pod redakcją Włodzimierza Gruszczyńskiego *Zbiór zadań z językoznawstwa* (Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1990), który jest tłumaczeniem z języka rosyjskiego. Poniżej nie stosujemy transkrypcji fonologicznej.

1 Arabski

Podajemy wyrazy arabskie: *miḡzal*, *ma'būd*, *maḡzan*, *'āmil*, *mirkab*, *ma'bar*, *maḡzūl*, *ma'bad*, *mi'bar*, *ma'mal*. Apostrof oznacza spółgłoskę (zwarcie krtaniowe).

Odpowiadają im znaczeniowo (choć w innej kolejności) następujące wyrażenia polskie: *bożek*, *robotnik*, *bród* (*miejsce przeprawy*), *magazyn*, *przędza*, *prom*, *fabryka*, *wrzeciono*, *świątynia*, *teleskop*.

Podać trafne tłumaczenie wyrazów arabskich na język polski.

2 Sanskryt

Podajemy sanskryckie formy czasownikowe: *nayasi, icchati, anayam, nayāmi, icchasi, icchāmi, anayat*.

Odpowiadają im znaczeniowo (choć w innej kolejności) następujące wyrazy polskie: *chcę, prowadzisz, chce, prowadzę, prowadziłem, chcesz, prowadził*.

Podać trafne tłumaczenie wyrazów sanskryckich na język polski.

3 Lapoński

Podane są wyrazy języka lapońskiego: *jogkn'al'm, kul'lim, cal'mseksam, kul'cal'm, jogkrind, kul'n'al'm, jogkkul*.

Odpowiadają im znaczeniowo (choć w innej kolejności) następujące wyrażenia polskie: *rybie oko, ujście rzeki, zupa rybna, brzeg rzeki, rybi pysk, rzęsy, rzeczna ryba*.

Podać trafne tłumaczenie wyrazów lapońskich na język polski.

4 Azerbejdżański

Podajemy formy czasownika azerbejdżańskiego wraz z ich tłumaczeniami na język polski:

1. *bachmag* – *patrzeć*
2. *bachabilmamag* – *nie móc patrzeć*
3. *bachyrammy* – *czy ja patrzę?*
4. *bachyszabilyrlar* – *oni nie mogą patrzeć na siebie*
5. *bachmadylar* – *oni nie patrzyli*
6. *bachdyrabyldymy* – *czy on mógł kazać patrzeć?*
7. *bachmalydysan* – *powinieneś (był) patrzeć*
8. *bachdyryram* – *każę patrzeć*
9. *bachmasady* – *jeśli on nie patrzył*.

Podaj kolejność, w której występują formy znaczące (morfy) w czasowniku azerbejdżańskim.

Przetłumacz na język azerbejdżański:

1. *Czy patrzysz?*
2. *Oni nie patrzyli na siebie.*
3. *Kazać patrzeć.*
4. *Jeśli on mógł patrzeć.*

5 Indonezyjski

Podajemy wyrażenia języka indonezyjskiego:

1. *engkau guru adik saja*
2. *guru adik sahabat engkau*
3. *adik saja sahabat guru engkau*
4. *saja guru sahabat engkau*
5. *adik saja guru engkau.*

A oto ich tłumaczenia na język polski, podane jednak w innej kolejności:

1. *mój młodszy brat (to) przyjaciel twojego nauczyciela*
2. *ty (jesteś) nauczycielem mojego młodszego brata*
3. *nauczyciel młodszego brata twojego przyjaciela*
4. *mój młodszy brat (to) twój nauczyciel*
5. *ja (jestem) nauczycielem twojego przyjaciela.*

Podaj trafne tłumaczenie. Czy potrafisz powiedzieć coś o składni indonezyjskiego?

Rozwiązania zagadek podane zostaną na wykładzie.

Jerzy Pogonowski
Zakład Logiki i Kognitywistyki UAM
pogon@amu.edu.pl